

In stane po pošti pošiljan letno Din 52, polletno Din 26, trimesečno Din 13. Narodčina se pošilja vnaprej na upravo lista: »Narodni Gospodar« v Mariboru, Frančiškanska ul. 14.

NARODNI GOSPODAR

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE ZA MARIBORSKO OBLAST.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Isti se ne vračajo. Cene oglaševanja po dogovoru, za večkratne oglase primeren popust. Otvorjene reklamacije popostnine proste. Ček račun poštne urada Ljubljana št. 13.860.

25. številka.

MARIBOR, dne 25. decembra 1924.

1. letnik.

Dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru, nosilec kandidatne liste NRS

Na konferenci delegatov Narodne Radikalne Stranke v Mariboru dne 14. decembra 1924 enodušno izbrani nosilec liste Narodne Radikalne Stranke za mariborsko in celjsko volilno okr. je dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru. Tudi srezke candidature so bile na seji oblastnega odbora dne 14. decembra 1924 določene. Vsi na delo, za zmago Narodne Radikalne Stranke!

Božič.

Dan rojstva Odrašenika sveta . . . Simbol miru in sprave . . .

Sveto čustvo obide človeka, ko se spominja Odrašenikovega rojstva. Obrazi žare v odsevu praznično vzhajenih duš. Božična drevesca, mnogo, mnogo lučic, svetlih in drobnih, in mnogo srčnega veselja. Mladina in starčki, vse se spominja in vse je praznično razpoloženo ob misli:

Mir ljudem na zemlji!

Sedmič že praznujemo ta veliki skupni praznik v osvobojeni domovini. Sedmič že se strinjajo vse misli in vse želje v en sam velik vzdih:

Mir ljudem na zemlji!

Velika in lepa je misel splošnega miru v človeštvu, toda ljudje so tako — majhni. Miru ni. Ves svet drvi v neznane daljine, v boju s kovanim in nekovanim orožjem skuša dokazati nekaj, česar drugi ne verjamejo. In zopet drugi pridigujejo mir in uporabljajo za doseg tega miru sredstva, ki so v so rodu s smrtjo . . .

Sedmič že praznujemo praznik miru, vsi, in ven dar . . . Ali je razlika med današnjim praznikom in prazniki v dnevih svetovnega klanja?

Da, je razlika. Zelo velika razlika. Razlika, ki jo je nemogoče predočiti onim, ki niso sami doživeli svetovne vojne tam, kjer se je odigravala. V jarkih. V bolnicah. Pred in za fronto. Skratka, ta razlika je tako velika, da jo je nemogoče razložiti vsem onim, ki niso bili militarizirani in ki niso bili — internirani. Ti bi ne mogli razumeti onih božičev, ki jih je preživljalo toliko in toliko tisočev slovenskih duš med rezanjem smrti, lakote, preganjanja, staroveškega iztrebljanja slovenske krvi. Ne, ne bi mogli. Razumejo jo samo oni, ki so vse to doživeli in preživeli.

Toda to ni edina razlika. Je še druga. In ta je glavna.

Neizmerno veliko krvi je preteklo v sveto in vojni in iz te krvi se je rodila naša svoboda. Svoboda južnih Slovanov. Zato so praznovali južni Slovani veliki praznik miru in sprave v slovesnem veselju, da je konec trpljenja, da bo res zavladal mir med nami . . .

Toda grenka kaplja je ostala. V krogu okrog našega južnoslovenskega božičnega drevesca ni bilo naših Primorcev, ni bilo naših Korošcev. Ostali so — v tujini.

Kdo ne ve, kaj se pravi praznovati božič v tujini, med samimi tujci? Človeku se stiska srce v čudnem drhtenju, ko vidi same tuje obraze. Vse hiti mrzlično — zanj se ne zmeni nihče — saj je tujec. In vsi so veseli, saj jim je veselje čitati z obrazov, srečni, zadovoljni. In ti, ki si tujec, sam med njimi? Ah, tedaj se šele zaveš, kaj je praznik miru in sprave. Osamljen, zapuščen, žalosten . . . tako, da bi najraje, da pride smrt in te objame s svojimi koščeni rokami ter poljubi z ledenim dihom . . .

Ko pa smo praznovali v osvobojeni domovini prvič božič, ni bilo Primorcev in Korošcev. In mislili smo nanje. Da, naši Primorci nimajo niti takega božiča, kakršnega ima tujec v tujini, ki si želi smrti. Ne, kajti za tega tujca se nihče ne zmeni, lahko govori v svojem materinem jeziku in si oživlja s tem en sam spomin na božič in domovino. Naš narod na Krasu in v Primorju pa tega ne sme . . . Njegov božič ni praznik miru, ne, naš narod je preganjan, tako preganjan, da ne bo smel pozdraviti niti lastne matere . . .

Praznovali smo božič drugič, tretjič . . . Danes je sedmič. Mi, ki smo združeni pod zvezdo Karadjordjevičev. Vsak božič je bil vendarle lepši. Saj je bilo življenje vedno boljše in lažje. Ni vse tako danes, ob sedmen božiču, kakor želimo, ko gledamo svetlikanje in odžarkovanje sveč na božičnem drevesu. Toda mnogo boljše, mnogo lepše je, kakor je bilo. Še so nasprotstva, še imamo poleg zunanjih tudi notranje sovražnike. Toda nasprotstva se vsako leto ublažujejo, sovraštvo izginja. Ni še izginilo popolnoma, da, ni še izginilo, in tega se bomo zavedali, ko drhtijo polnoči glasovi božičnega zvonjenja nad nami — in ti glasovi nam pravijo: mo rajjo izginiti. Vsi, ki smo občutili v srcih slovesnost in vzvišenost božične misli — mir ljudem — vsi se zavedamo, vsi hočemo: mir, iskrenost, spravo. In prihodnji božič bo lepši, krasnejši . . . To nam jamči sedanji napredek.

Naš Božič.

Kdor razmišlja, globokeje razmotriva in objektivno presoja človeško življenje, mora priti do spoznanja in prepričanja, da je cerkveno leto klasična visoka šola za vse stanove človeškega rodu. Njeni glavni in mojsterski predavatelji socializma pa so božični prazniki, v prvi vrsti Božič. Božič! —

Praznik pomlajevanja spominov! Božič, praznik miru in sprave! —

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, to je nebeški pozdrav, kateri doni in se razlega 1924 krat, po vsem krščanskem svetu. Bo li našel ta pozdrav kak kotiček v našem srcu? To vprašanje je ravno tako važno, kakor je žalibog dvomljivo.

Ne moremo namreč dobre volje prištevati k lastnini sveta, niti je ne moremo v potrebni meri naglašati pri posameznih slojih našega naroda. Vihar raz-

burjenja je začel razsajati v naših lepih bogatih pokrajinah. Ogenj strasti divja in razburjenje se polasača prebivalstva naše lepe Jugoslavije. Mir želimo, boj imamo. A ta boj iz našega stališča ne velja bratom, ampak razdirajočim naklepom nasprotnikov naše edinstvene države; ne velja onim, ki so dobre volje, ampak onim pustolovcem, katerih prizadevanje obstoja v pomirjenju in dosegi svoje čistihlepnosti in v omalovaževanju prave ljud. volje. Tak boj bomo bojevali mi narodni radikali tako dolgo, dokler ne bo vsak naš državljani, prešinjjen z zaničevanjem separatizma ponosno naglašal »Jaz sem Jugoslovian«! Takrat bo donel iz prsi treh ujedinjenih bratov enoglasni spev: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«!

Misli Svetozara Markovića.

Svetozar Marković, duševni oče Narodne radikalne stranke, je umrl še jako mlad, komaj 26 let star. Strla ga je jetika in trpljenje po ječah, ker je bil neprestano preganjan. Pisal je jako veliko, njegovi spisi so še sedaj evangelij Narodne radikalne stranke, toda ni napisal enega dela, v katerem bi sistematično razložil svoje misli. Pisal je članke in razprave, ki tvorijo vse skupaj eno celino. Iz vseh teh člankov in razprav zamoremo izluščiti sledeče njegove glavne misli:

Naš narod je zelo siromašen. To je dejstvo, ki se ne more tajiti. Kaj je vzrok tega siromaštva?

Bogastvo nastane vedno samo od dela, bodisi da človek dela sam, ali pa uživa plod od dela drugih ljudi.

Toda vsako delo ne prinaša bogastva. Da bo človek imel od dela korist, mora delo biti plodno in plod dela mora pripadati onemu, ki dela. Ako delaš delo, ki donaja malo koristi, ali ako plod tvojega dela jemlje drugi, boš vkljub svojemu delu vedno siromak.

Naš narod je siromašen, ker je njegova proizvodnja majhna in ker gre znaten del njegove proizvodnje v korist tujcem.

Dalje je naš narod siromašen, ker je njegova potrošnja v primeri s proizvodnjo prevelika.

Narod si bo opomogel, ako se poveča proizvodnja, zmanjša potrošnja in ta prebitek proizvodnje nad potrošnjo ostane narodu.

Ti stavki so tako jasni in razumljivi, da ni treba nobene razloge.

Zakaj je naša proizvodnja majhna?

Prvič radi naše kulturne zaostalosti.

Malo izobražen človek ustvari s svojim delom manje, nego bolje izobražen človek. Delavec, ki ne zna ničesar, dobi samo najslabše vrste in najslabše plačano delo. Takozvani kvalificirani delavec dobi boljše delo in boljši zaslužek. Kmet, ki je popolnoma neizobražen, ne bo znal svojega posestva toliko izkoristiti, kakor pa kmet, ki je v svoji stroki bolje izobražen.

Naša zemlja je kulturno zaostala in vsled tega proizvodnja ne more biti tako izdatna, kakor pa po drugih, bolj naprednih zemljah. Pri nas je premalo dobrih poti in cest, premalo železnic, pa ni mogoče proizvodov pripeljati na svetovni trg z istimi stroški, kakor po bolj naprednih zemljah.

Pomanjkanje izobrazbe pri posameznikih, kakor tudi pomanjkanje splošne kulture je eden izmed vzrokov, da je naša proizvodnja majhna.

Drugi vzrok je pomanjkanje kapitala.

Ako bi kmet imel kapital, bi kupil boljše orodje in poljedelske stroje, izboljšal bi pašnike in njive, osušil travnike, izkoristil bi mnogo bolje svoje pridelke, prodal bi, kadar bi hotel in kjer bi hotel, tako mora pa često prodati, kadar drugi hočejo in komur hočejo. Ako bi imel obrtnik kapital, uredil bi boljše svojo delavnico, pridelal bi več in prodal bi lahko svoje izdelke ceneje, kar bi bilo zopet v korist delavcu in kmetu.

Tudi za naše brate bo prišel lepši božič. Današnji ni božič zanje, in za nas ni tako svetel, kakor bi bil, če bi ga z nami praznovali tudi oni.

Ako hočemo rešiti vprašanje, kako odpraviti revščino, moramo najprej rešiti vprašanje, kako povečati proizvodnjo. Za povečanje proizvodnje je treba narodu kulture in kapitala.

Svetozar Marković je razvijal svoje misli o Srbiji pred 50. leti, toda one veljajo v glavnem še sedaj in tudi pri nas.

Toda ni dovolj, da se povečajo dohodki, treba je tudi, da se zmanjšajo stroški.

Ako je imel nekdo tekom meseca 1000 Din več dohodkov kot stroškov, je on za 1000 Din obogatel v dotičnem mesecu.

Ako celo prebivalstvo države tekom leta več proizvodi, kakor potroši, je bogastvo države za toliko naraslo dotičnega leta.

Mi pa vidimo, da je naša potrošnja veliko prevelika v razmerju z našo proizvodnjo. Naš delavec obrtnik, kmet imajo majhno kulturo in skromna sredstva, pa ne morejo veliko proizvajati. Z druge strani imamo veliko preveč ljudi, ki ne proizvajajo in niso potrebni, vsaj ne v tako velikem številu. A vsi ti ljudje trošijo.

Splošno je mogoče ljudi deliti na sledeče skupine:

1. oni, ki proizvajajo (delavci in kmetje),
2. oni, ki ne proizvajajo, a so potrebni in koristni radi širjenja prosvete, vzdrževanja reda, posredovanja med proizvajalci in potrebovalci (učitelji, uradniki, trgovci);
3. oni, ki ne proizvajajo in niso nikjer koristni, a žive samo od dela drugih.

Učiteljstvo je potrebno in koristno, ker širi prosveto, omikan človek bo pa bolje proizvajal nego neomikan. Izdatki za šolo in za učiteljstvo so torej pametni in potrebni. Toda šola mora biti tako urejena, da bo predvsem koristila onim, ki delajo in ustvarjajo, ne pa onim, ki ne delajo in samo uživajo. Namen šole mora biti: da poveča proizvajevalno moč naroda.

Vsaka šola, ki ne služi posredno ali neposredno temu namenu, je nepotrebna, a ne samo nepotrebna, ampak tudi škodljiva, ker se zanjo troši del narodnega premoženja in proizvajevalne moči.

Umetnost je jako lepa reč in umetnost je tudi potrebna v kulturnem življenju naroda. Toda umetnost si lahko privoščijo, komur se ni treba boriti za življenje. Kdor nima za večerjo, ne pojde v gledališče in če si kmet ne more kupiti železnega pluga, si ne bo kupil dragocene slike! Mi smo proletarski narod in umetnost lahko gojimo samo v toliko, v kolikor vedri dušo proletarca. Najprej je treba živeti, potem šele lepo živeti, a večina našega naroda živi v revščini, zapuščenosti, hira vsled bolezni.

Duhovščina je istotako potrebna in koristna. Vera je velika moralna sila in duhovščina, ki deluje za povzdigo moralnosti, je v korist naroda. Moralnost ima koristen vpliv za javni red in povzdiguje proizvajevalno silo naroda.

Druga skupina potrebnih stanov je ona, ki vzdržuje javni red, kakor: orožniki, uradniki in sodniki.

Če iztrga izpod božičnega drevesca tuja roka darilo, ki ti ga je dala mati za praznik miru in sprave, te boli srce.

Red mora biti v državi, to je jasno, ker drugače tudi proizvajalec ne more proizvajati. Toda isto tako jasno je, da za vzdrževanje reda ne sme biti več ljudi, kakor jih je res potrebno in da so ti ljudje samo radi onih, ki proizvajajo v njihovi službi.

Tako je prišel Marković do druge glavne točke svojega sistema, in to je samouprava.

Marković si ni predstavljal, koliko posla je z državno upravo, mislil pa je, da je mogoče državo upravljati, kakor kakšno veliko občino. Tako sicer ne gre. Uradništvo je potrebno in ono mora imeti svojo neodvisnost in svoj položaj. Toda Narodna radikalna stranka je sprejela in obdržala načelo samouprave ljudstva kot temeljno in glavno točko svojega programa.

Uprava mora biti kolikor mogoče po ceni in kolikor mogoče v tesni zvezi z ljudstvom. To bo pa mogoče samo, če se uvede popolna ljudska samouprava po občinah, srezih, oblastih in za celo državo. Tako bo uprava v resnici v službi ljudstva.

Trgovci so pri današnjih razmerah prvi potreben stan. Sicer ne proizvajajo ničesar in žive samo od drugih, toda potrebni so, ker posredujejo med proizvajalnikom in potrošiteljem. Brez njih bi proizvajalnik čisto ne mogel prodati svojih pridelkov.

Tretja skupina ljudi so oni, ki nič ne delajo, ali vsaj nič koristnega ne delajo. Ti so kakor trojke v panju. Oni ne samo, da svojo delovno moč odtegujejo pridobitnemu delu, ampak tudi največ trošijo in s tem uničujejo narodno premoženje.

Kmet kupuje malo. On kupuje samo najpotrebnejše reči, kakor obleko, potrebščine za stanovanje, ali pa stvari, ki zopet služijo za novo pridobivanje, kakor: motika, plug itd. Ona tretja skupina pa kupuje večinoma predmete, brez katerih bi se lahko izhajalo in predmete, katerih ne izdelujemo v državi. Da se te reči zamorejo uvažati, moramo izvažati druge koristne reči v tujino, kakor hrano, ki potem primanjkuje našemu delavcu, surovine, s katerimi bi se lahko povzdignila naša industrija.

Socijalna dolžnost države je, da zatre ljudi, ki so brez posla ali ki nič koristnega ne delajo. Najbolje bi bilo, da se uvede splošna dolžnost dela in splošna prepoved uvažanja vseh nepotrebnih stvari v državo ali pa izdelavanja takih stvari doma.

Proizvodnja bi se torej dvignila, ako se dvigne splošna izobrazba ljudstva in pa splošna kultura v državi.

Potrošnja bi se znižala, ako se odpravijo vsi nepridobitni sloji ali vsaj znižajo na najmanjšo mero, a obenem omeji uporaba nepotrebnih stvari.

Tako bi se v deželi več pridelalo, kakor pa porabilo, več izvažalo, kakor pa uvažalo, in raslo bi blagostanje.

Toda za povzdigo proizvodnje je potreba še kapitala.

Kapitala je v naši državi malo, domači kapital se razvija jako počasi, veliko bolj počasi, kot po drugih krajih in ni v nobenem razmerju s potrebo. Tako zaostajamo, vključ navideznemu napredku, vedno bolj za drugimi državami.

Tako pridemo na vprašanje ljudskega kredita.

Ker smo v zvezi s celim svetovnim kapitalističnim gospodarstvom, ne moremo tega gospodarstva odpraviti pri nas doma. Toda pomoč je mogoča na sledeči način:

1. razvija naj se naše zadrugarstvo in to denarne zadruge, ki bodo od ljudstva zbirale mali kapital in z njim pomagale domačim malim ljudem, kakor tudi pridobitne zadruge, ki bodo omogočile razvoj industrije brez velikega kapitala.

2. Država naj na pameten in oprezen način za prvo silo angažira tuji kapital, da pomore odpreti še nenačeta prirodna bogastva.

3. Država naj uredi vprašanje cenenege kmečkega in obrtniškega kredita, s primernimi zakoni onemogoči špekulacije in izkoriščevanje ljudstva od strani kapitala. (Dalje prihodnjic.)

Proletarska politika.

Slovenski narod je po svoji ogromni večini proletarski narod.

Torej je med Slovenci edino umestna proletarska politika!

Proletarec je človek, ki nima svojega premoženja, proletarec je človek, ki živi »iz rok v usta«, bodisi, da živi od umstvenega, ali od telesnega dela.

Demokrati še sedaj ne morejo uvideti, da so Slovenci pravzaprav skoraj vsi proletarci, pa bi radi še sedaj delali neko meščansko politiko. Toda meščanstva pri nas ni, vsaj ne v tolikem številu, da bi moglo priti v poštev. Kranjska ima — tako smo se učili v šolskih knjigah — 14 mest. Sedaj pa pogledajte, koliko je v Višnjigori ali v Črnomlju meščanov. Veliko večino Ljubljane ali Maribora tvorijo proletarci, to je uradniki, delavci, mali obrtniki, slednjič pa še oni široki »črni proletarijat«, ki je popolnoma prepuščen Bogu na milost.

Kmetijski govore o nekem »kmečkem stanu«, a ne morejo niti povedati, kje se ta kmečki stan nahaja. Velika večina prebivalstva naših »kmečkih občin« so kmečki proletarci, delavci, bajtarji, mali kmetje, ki morajo istotako živeti »iz rok v usta«, kakor vsi drugi proletarci.

Vsi proletarci skupaj imajo svoje potrebe. Pograti se morajo za življenje, vsak človek mora rajprej živeti, potem šele zamore modrovati — pravi stari latinski pregovor. Najprej se je treba brigati za to, kar je potrebno za življenje.

Proletarec se ne more spuščati v različne filozofske in državnopravne razprave. Za proletarca je navsezadnje prav vse eno, če živi v republiki ali v monarhiji, samo če mu dotična država daje možnost, da zamore živeti. Ko se je pred 50 leti osnovala Narodna Radikalna stranka, bila je po svojem duhu in bistvu bolj republikanska, kakor pa monarhistična. Toda ona v svojem programu ni niti od daleč sprožila vprašanja republike ali monarhije. Milan Obrenović je bil zelo nedemokratski vladar. Toda stranka je samo zahtevala najširše državljanske pravice. To je bilo zanjo bistvo, oblika vladavine je postranska stvar. Če bi Milan hotel biti pameten, lahko bi še danes njegovi potomci sedeli na prestolu. Stranka se nikdar ni izrekla proti njemu, zahtevala je samo pravice ljudstva. Tudi sedaj sprejema stranka monarhistično obliko, kot neko stvar, ki obstoji, katera je ustvarjena od zgodovine in radi katere ne maramo voditi bojev, ker to ni v korist siromaš. ljudstva. Boji med republiko in monarhijo so vedno silno težki in dolgotrajni in v teh bojih trpi vedno navsezadnje največ ljudstvo. Kdo nam jamči, da bi bila republika, če bi jo dobili, navsezadnje boljša, kakor pa monarhija, in če bi bil na primer dr. Mehmed Spaho

kot predsednik republike boljši, kakor pa kralj Aleksander.

Ravnatoko so za proletarske težnje čisto brezpredmetna vsa državnopravna vprašanja. Največji državopravci so Hrvatje in sicer oni Hrvatje, ki so siti in politizirajo po zagrebških kavarnah. Glavna stvar je »samouprava« ljudstva, to se pravi, da se ljudstvo samo upravlja. Od avtonomij in federacij pa ne bo nobeden sit. V nekdanjih časih so imele kranjska in štajerska dežela silno široko avtonomijo, ljudstvo pa ni imelo prav nobene samouprave. Vsak grof je lahko odiral v svoji grofiji ljudstvo, kakor je hotel, lahko je koval celo denar, če je imel iz česa, samostojnih carin mu ni bilo treba, ker je lahko šel kar na cesto in oropal popotnega trgovca, cesar ni mogel pobrati nobenih davkov brez dovoljenja grofov, ti pa niso hoteli dovoliti davkov, ker so hoteli sami v lastni režiji odirati ljudstvo. Vojaštva ni bilo pravzaprav nobenega, ker so grofi za svoje medsebojne prepire imeli svoje oborožene hlapce, za obrambo dežele se pa niso brigali. Avtonomija ni samo uprava, torej ni vseeno in mi zahtevamo samoupravo ljudstva.

Treba je pa vedno in vedno naglašati, da je glavno težišče naše stranke v našem socijalnem programu. Politična vprašanja je stranka morala reševati, dokler ni država urejena. Ni mogoče socijalnih vprašanj reševati, dokler ni država urejena. Jedro našega vprašanja pa ni politika, ampak socijalno vprašanje, oziroma naša politika more biti samo proletarska politika.

To je treba povedati jasno in odločno, da nas bo vsakdo razumel: Mi smo proletarska stranka, naša politika je proletarska politika, naš program je radikalni socijalizem.

Narodna radikalna stranka ima med Slovenci samo v tem slučaju pomen, če stoji na stališču tega programa, kakor so ji ga osnovali Svetozar Marković, Nikola Pašić in drugi.

Mi ne poznamo delitve naroda na različne kategorije in stanove, kakor so delavci, kmetje, meščani itd. Mi poznamo samo delitev na dva sloja: na one, ki delajo in trpe in one, ki žive od dela drugih. Mi smo stranka onih, ki delajo in trpe in teh je v naši državi, zlasti pa med Slovenci, ogromna večina.

V interesu trpečega proletarijata moramo odkloniti vse nepotrebne politične prepire in začeti s plodnim socijalnim delom. Prepiri o republiki in monarhiji, o federalizmu itd. se lahko vlečejo neprestano. O takih rečeh se lahko prepira sita gospoda po kavarnah do sodnega dne, za naš proletarijat je pa potrebno, da strne svoje vrste in dela proletarsko politiko.

Pohorc pa republikanec.

Puslvašajte, koa se je meni un den v Kujincal prigudijlo!

Vajste, šan su v Kujince na sudniju in tujdi štjibru sn pločau. Ku sn vse uproavu, sn šau v uštariju, da bi se mals najeu in napiu. Naroču sn si gulaš in sklidu žimlj pa pau litra starijne. Na gulaš sn magu še čokat, še ni biu dosti mehek. Ku tak sedim in čokatam pa zubljem žimlje, prijde k meni pu frakar-

sku ublačen človek, me puzdroavi in vproaša, kaj je kaj. »Nu,« sn mu riku, »lehku bi blu buljši, če bi bli ljudi moalu bulj pametni in ne tak treapasti, ku su.«

»Prav mate, oča«, mi je frakar riku, »vidim, de ste pametni mouž. Vi ste gutuvu prijatu republikje?«

Meni je pa te ravnu pu črajvah ud loakute bo-

lilu in sn mislu na gulaš pa sn mu riku: »Vajste, rijpe jēs še douma najncem jeast, ne pa de b ju hoadu v Knjice loapat.«

»Ne, ne, me nijste prav zastopli! Nisn pravu u rijpi, ampak u republiki. Al ne vajste, koa je republika?«

Koa bi se legau, puviau sn mu, de še republiku nisn nikul jēu. Te se je pa gramšek frakarski nasmejau in riku: »Oča, republika nij za pujeast kak rijpa. Oadprije svoje vuohe! Mij živijmu v dar žoavi Jugoslaviji. Naš guspudar je kroal. Oan, nje-guva družijna in šrijbarji kuštoaju doasti gnarja. Pa tau še nij najbulj huodu; za nas je najbulj sloabu, de kroal puslancam ne puosti zmiram pu njihuvi vouli ravnoati in včasi napudi puslance in minijstre taj, ud kod su prijšli. Či bi pa mij ne mejli kroala, bi puslanci zvulijli za vsake kvatre enga predsejdnika države. Oan bi si lehku z gnarjem, ki se zdaj izda za kroala, precu upomoagu in puslanci bi leahku pu svoji gloavi dejlali, kak bi htli. Vijdite oča, daržoava, ki nijma kroala, je republika. Tujdi mij marmu gledati, da dubijmu republiku.«

De me je ta frakarska marcijna mejla za tak tumastega, me je groznu razjezlu. Čeglijh še nisn spiu več ku pau lijtra starijne, sn odoaru pu mijzi in se zadar! »Beastja fardamana? Pujte se solijt s svoju republiku! Sevaj, tijsti gnar bi radi pužarli, ki ga zdaj dubij kroal, pa še nikaj milijonov pu varhi! In dajlali bi roadi, ka bi htli! Še zdaj, ku se bujijte kroala, kradete ku sroake. Kak bi še le kradli in ubuge ljudi darli, če bi ne blu nikoaga, ki bi Vam gledau na Vaše dauge parklje. Zatau pa naj ljuboi bauk uhroani našega kroala še veljiku lajt, de bi ud daržavnih kas udganjau kradlijive srake in da bi skarbeu za red!«

Republikanska čajnja me plahu pugleda, vstoane in udnese svoje kusti skauz vrate. Ravnu tejda mi je uštarija prnesla muj gulaš. V kuhnu je vse čuola, ka sma se s frakarjam v hijši majnla. Reakla mi je: »Oča, zaka pa nijste uni goudli z nougu pumagali, de bi bulj hijtru prijšla iz hijše? Vajste, tut falot ži več lajt nijč ne dajla samu hudi ud čluvika du čluvika pa mu hvali svoju republiku. Ud koud marha niki gnar dubij?«

Meni je blu rajs žau, da ga nisn s škurnam barcnu taj, ki je koanec harbta. Ku bu vulijtev, bum figju pukozau v vse škoatlje, ktere boju pustavili republikanci za svoaje zabijte gimple. Či ste pametni, naproavite tujdi Vi tak!

Jaz bom po že volu našu pravu stranku. Ona nikul ne pravi, da je za republiku. Ona skrbi sarau za našu ludstvo, da nam bu bliše šlo, ko nam gre zaj, ko se samu špetiraju eni z drugimi. Volu bom Narodnu Radikalno stranku.

G. Davidović išče mandat!

Gospodu Davidoviću so svetovali, naj objavi po časnikih, da išče mandat. Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen na treh krajih, sedaj pa ne more dobiti niti okraja, kjer bi kandidiral. Potuje na vse strani, a vedno se vrne razočaran domov. Njegov beogradski mandat je sigurno izgubljen. V Skoplju se je za nosilca liste vrnil nekdo drugi, če prav bo tudi nosilec težko izvoljen. Isto je z okrajem Beograd. Stranka ima toliko prvakov, a zanesljivih mandatov zelo malo. V Srbiji je zelo malo okrajev, kjer bo izvoljen demokrat kot nosilec liste!

Davidović je šel v Zagreb, a tam ni nič. Celo stari Spinčić ni tako neumen, da bi tam kandidiral kot demokrat. Šel je dalje na hrvaško Primorje, kjer so mu priredili silne »ručke«, a z kandidaturom ni nič. Ako Bog da in sveti Florijan, bo tam en mandat, tega pa hoče bivši ban Tomica Ambrela. Šel je dalje v Dalmacijo, a tam je še slabše. Kdor ima vero, da bi gore premikala, bo vedel, da bi zamogli demokrati dobiti en mandat, a na to število je že davno stavil g. Krstelj, podpredsednik stranke. Šel je v Sarajevo in priredil shod svojih vernih v hotelu »Central«. Celo Spaho je prišel z nekimi prijatelji delat društvo, da bi jih bilo več. A ko so prišli Orjunaši in demonstrirali, je celo društvo zlezlo pod klopi, toliko jih je bilo. Šel je v Črno goro, a tam šele prav nič ni. Črnogorski federalisti hočejo svojega, centralisti pa nočejo federalista. V Vojvodini upajo demokrati dobiti en cel mandat, tega pa ne da iz rok Šečerov. Po Makedoniji hodi Šumenković in ne ve, kam bi se obrnil.

Pravijo, da je Davidović vprašal Korošca, če bi mu ne dal en mandat v Prekmurju, ker drugače pre ti nevarnost, da se blokaškemu stolu odlomi ena noga.

Jedro Narodne radikalne stranke.

Široka masa je jedro naše stranke.

Narodna Radikalna Stranka ima svojo moč v široki masi, ki je njeno jedro. Zato je potrebno, da jo široka masa tudi pozna in v njene vrste pristopa.

Kmetje, delavci n obrtniki iz zelene mariborske oblasti, ali poznate miselnost Narodne Radikalne Stranke in njeno zgodovino? Večina vas je ne pozna, zato jo vam bomo opisali v več člankih, ki bodo v kratkem sledili v »Narodnem Gospodarju«. Za danes samo glavno!

Narodna Radikalna Stranka je najmočnejša predstavica malih ljudi, kmetov, delavcev, obrtnikov ter je edina, ki se zanje zavzema.

Osnovni princip Narodne Radikalne Stranke je, da morajo biti zastopani v vseh strankinih forumih široke plasti kmečkega in delavskega ljudstva, ki najbolje poznajo svoje težave, da se bodo skupno borili z intelektualci za svoje pravice v stranki.

Še enkrat povemu, da mi nismo in ne maramo delati politike pri zeleni mizi od zgoraj navzdol, ampak politika se bo vodila javno z širokimi masami našega ljudstva od spodaj navzgor.

Mi odklanjamo tisto inteligenco, ki s prezirom gleda žuljavega kmeta in delavca, pozdravljamo pa tisto inteligenco, ki ljubi našega kmeta in delavca ter z njim koral v eni fronti.

Zato na delo med široke mase naroda, ustanovljate radikalne organizacije povsod, tudi v zadnji hribovski vasi med kočarji, kajti ubogo ljudstvo je jedro Narodne Radikalne Stranke.

Ti ubogo, pošteno slovensko ljudstvo zapomni si sledeče:

Narodna Radikalna Stranka je stranka poštene dela, ona je vir, kjer se lahko borite za svoje pravice. Če jih danes ne boste dosegli, jih boste jutri, kajti naše z trnjem posuto življenje je večna borba.

Zato pristopajte v njene vrste. Ako boste 8. februarja Narodno Radikalno Stranko z g. dr. Ravnikom kot nosilcem liste volili, potem bo ona tudi vam pomagala ter se borila za vaše upravičene zahteve.

Božični in novoletni pozdrav do zadnje hribovske kočice!

Znamenje časa.

G. Milan Savčić je objavil v nedeljo v vseh beograjskih listih, da odstopa od Davidovića in pristopa k Pribičeviću. Milan Savčić je menda najbogatejši človek v Srbiji, lastnik »Izvozne banke«, ki ima ogromno, čisto novo palačo na Terazijah, je predsednik borze in vseh mogočih velikih podjetij. Milan Savčić je bil doslej demokratski narodni poslanec in pri sedanjih volitvah je zopet kandidiral na listi g. Pečića v moravskem okraju. Sedaj so se mu pa oči odprle, ter je spoznal, da bo kot sreski kandidat gotovo propadel, ker je še nosilec liste negotov. Savčić pa ni človek, da bi samo plačeval za Pečića, beograjskega advokata in tipičnega predstavnik naša politične korupcije. Vsled tega je dal izjavo, da izstopi iz stranke, češ, da je zdavnaj uvidel, da je stranka za nič, a je še vseeno vztrajal v nji, misleč, da se bo vendar poboljšala. Odslej pa noče več nositi odgovornosti, da je član stranke, ki se brati z Radićem, Spahom in Korošcem, pa gre raje k Pribičeviću. Najbrže pa tudi tam ne bo mandata.

Politični pregled.

Naš notranji položaj.

Ministrski svet je sklenil, da se naša država udeleži velike svetovne razstave, ki se bo vršila meseca maja 1925 v Parizu. Določen je že komite, ki naj pripravi vse potrebno za to razstavo.

Po izjavi ministra za socialno politiko Marko Gjurčića se bode znesek 100 milijonov dinarjev, ki je bil odobren za podporo invalidom, v najkrajšem času izplačal. Predložena mora biti še uredba ministrskemu svetu in nato se prične takoj z izplačilom. V ministrstvu za socialno politiko je že vse pripravljeno za takojšnje izplačilo. Znesek 100 milijonov dinarjev se bode razdelil med vse invalide v vsej državi. Izplačalo se bode invalidom za vso leto.

Na ministrski seji, ki se je vršila dne 18. t. m. je vlada razpravljala o politični situaciji v Hrvaški. Na dnevnem redu je bilo tudi važno vprašanje o omejitvi destruktivne propagande HRSS. Beograjski listi vedo poročati, da je vlada po enomesečnem opazovanju prišla do prepričanja, da separatistične skupine v državi ne upoštevajo potrpežljivosti vlade in ne nastopajo lojalno napram državnim oblikam. Vlada je zato odločena, da začne energično vporabljanje zakon o zaščiti države, to iz razloga, da se varuje državna avtoriteta in prepreči vsaka subverzivna propaganda. Veliko senzacija je vzbudila Radićeva pogodba z boljševiki. Opozicijsalni tisk skuša avtentičnost te pogodbe zanikati in navaja kot protidokaz samo kratek ugovor. Češ, da je ta pogodba čisto navaden falsifikat. Beograjski tisk se obširno peča s to pogodbo in naglašja, a se je vlada odločila nastopiti proti HRSS na podlagi materijala, ki je bil zbran glede zveze Radićevcev z Moskvjo. Nastop vlade proti HRSS je sklenjen, ker je vprašanje razpusta HRSS povsem dozorelo. Akcija proti Radiću se bo pričela takoj, ko se povrne zunanji minister dr. Ninčić v Beograd. Iz te Radićeve pogodbe, ki jo je sklenil z boljševiki, je jasno razvidno, da je HRSS popolnoma v službi boljševikov in da je podrejena III. internacionali.

Zunanji minister dr. Ninčić, ki se nahaja trenutno v Parizu, je nekemu dopisniku, ki ga je vprašal, kakšno stališče zavzema napram priznanju Rusije, izjavil, da je bil pred meseci prepričan pristaš akcije za priznanje sovjetske Rusije, toda skušnje zadnjega časa so ga prisilile spremeniti svoje mnenje tako, da se priznanje sovjetske Rusije odgodi za nekaj časa iz razloga, ker se III. internacionala javno trudi, da izzove nemire v Jugoslaviji. Jugoslovenska vlada se je odločila najenergičneje preprečiti akcijo boljševikov. Jugoslavija je vedno korektno

postopala proti Rusiji, ter ni trpela na Jugoslovenskem ozemlju caristične propagande. Nasprotno sovjetska Rusija vzdržuje in trpi na svojem ozemlju propaganda, naperjeno proti Jugoslaviji.

Iz Zagreba se poroča:

Radićeva stranka razcepljena. 21 poslancev HRSS izstopilo iz stranke, ker ne odobravajo dose-danega Radićevega delovanja in ker ne morejo tolerirati Radićevega pakta z III. bolševiško internacionalo. Radićeva slava se bliža svojem koncu.

Italija.

Mussolini je predložil zbornici na zadnji seji nov volilni zakon, ki vsebuje enomandatski sistem po angleškem načinu. Ožje volitve so izključene. Podpred. zbornice je demisioniral. Zbornica je dne 20. t. m. sprejela demisijo podpredsednika Giunte. Med glasovanjem je prišlo v zbornici do burnih scen med opozicijo in fašisti. Razmejitev med Jugoslavijo in Italijo še ni definitivno zaključena.

Bolgarija.

Ministrski predsednik Cankov bo v kratkem obiskal Jugoslavijo ter Rumunijo. Njegov obisk pomeni zbližanje medsebojnih odnosov.

Pokret NRS v mariborski oblasti.

II. pododbor NRS za mesto Maribor ima v ponudbo deljak dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer svoj redni članski sestanek in to v gostilni Gselman v Melju. Za člane je prisotnost obvezna.

V soboto, dne 20. t. m. se je vršil ob 8. uri zvečer članski sestanek III. mestnega pododбора, ki je bil prav dobro obiskan. Na sestanku sta poročala predsednik oblastnega odbora NRS in nosilec liste NRS g. dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru in podpredsednik oblastnega odbora NRS g. Janko Tavčar. Vnela se je živahna debata in je bil sestanek prava politična šola za udeležence. — V nedeljo, dne 21. t. m. je bil shod krajevne organizacije NRS v Hočah. V prostorni dvorani Tomažičeve gostilne v Zg. Hočah so se zbrali sami ugledni moške in mladeniči, ki so živahno pritrjevali izvajanjem nosilca liste NRS in oblastnega predsednika dr. Rudolfa Ravnika. V debato so posegli gg. Ivan Veras in Hugon Turk. Naša stvar je v dobrih rokah in lepo napreduje. Naprej na delo za našo zmago!

Pododbor za V. mestni okraj ima v torek, dne 30. t. m. ob 7. uri zvečer v gostilni Bernkopf na Frankopnovi cesti širšo sejo. Vljudno se vabijo vsi odborniki in člani, da se zadnjega sestanka v tem letu, katero bomo dokončali z obljubo, da prihodnje leto pričnemo delati z podvojeno silo v prid in za povzdigo naše NRS, prav gotovo udeležijo.

Apače. V nedeljo popoldne so se zbrali v Apačah v gostilni »Fürst« zastopniki NRS iz Apačke kotline. Zastopane so bile okoliške občine po svojih županih ter zaupnikih v prav lepem številu. Zboru je predsedoval g. župnik dr. Potzinger, ki je v krasnih besedah navzočim odličnim možem razložil cilj NRS, katere ona zasleduje in da je edina prava pot, da pridemo do gospodarske konsolidacije, ako se vsi pridružimo NRS, ki je najmočnejša stranka v državi in ki zamore nam vsem pomagati. Zborovalci so z velikim navdušenjem odobravalji govor g. župnika Potzingerja. Oblastni podpredsednik g. Janko Tavčar iz Maribora je zbrani množici razjasnil politično in gospodarsko situacijo v naši državi. Omenil je tudi predstoječe državnoborske volitve, ki bodo vsekakor velikega pomena za nas vse državljane. Naslikal je nevarnost separatistične politike, ki se bliža naši edinstveni državi, ako bomo podpirali one elemente, ki stremijo samo za tem, da se netijo nemiri ter širi nezadovoljstvo v naših širokih masah. Povdarjal je, da smo z razloga ker smo popolnoma zaslepljeni in nam rujejo v glavi samo državnopravna vprašanja, čisto pozabili na najvažnejše socialne in gospodarske probleme. NRS je tista, ki pravi, dosti dolga so bila leta preprirov in sedaj je čas, da se vsi postavimo pod ono zastavo, pod zastavo Narodne Radikalne Stranke, ki ima ubrano pravo pot, da koraka, neoziraje se na levo in desno, po poti k blagostanju najširših plasti našega troimenega naroda, da privede državljane k gospodarskem delu, ki je predpogoj za naš napredek in obstanek. Končno je pozval vse, da se strnejo vsi v eno vrsto, in da pri bodočih volitvah volijo vsi našega zaslužnega predsednika nosilca naše kandidatne liste NRS g. dr. Rudolfa Ravnika iz Maribora. G. podpredsednik je bil ob koncu svojega govora aplavdiran od zborovalcev. Iz vrst navzočih so se slišali klici: Vsi v Narodno Radikalno Stranko! Na delo za gospodarski procvit naše države. Živijo naš nosilec liste dr. R. Ravnik. Nato je predsednik g. dr. Potzinger zborovanje zaključil in se zahvalil za lepo udeležbo.

Gornja Radgona. V nedeljo se je vršilo v gostilni »Kaufman« zborovanje NRS, katerega se je udeležilo toliko pristašev in somišljenikov, da so bili gostilniški prostori do zadnjega kotiča napolnjeni. Mariborski delegat, podpredsednik oblastnega odbora NRS g. Jan. Tavčar je v iznešenih besedah orisal sedanjí politični položaj ter posebno povdarjal pomen predstoječih volitev, ki se bodo vršile v mesecu februarju 1925. Vsi navzoči so odobravalji sedanjo politiko NRS, ki se vodi v mariborski oblasti radi candidature. Odločno so zahtevali vsi, da naj vztrajajo predstavniki NRS v mariborski oblasti in da nikdar ne popustijo v zadevi nosilca liste,

kateri mora biti na vsak način naš predsednik oblastnega odbora NRS g. dr. Rudolf Ravnik. V debato so posegli g. Mir in g. Petrič. Celó zborovanje je poteklo popolnoma lepo in delegat iz Maribora je bil naprošen, da v najkrajšem času zopet po seti našo obmejno mesto.

Dopisi.

Mariborske novice.

Kakor smo zadnjič poročali, je bilo pred tednom vlomljeno v usnjarsko trgovino Naveržnik na Aleksandrovi cesti. Še isto noč je bil aretiran en član te vlomilske družbe. V soboto pa je bila policija izsledila znanega tatu in vlomilca Gustava Puncuha, ki je bil istotako udeležen pri vlovu v trgovino Naveržnik. Kakor se doznava je sedaj cela vlomilska družba pod ključem in mariborsko prebivalstvo zopet lahko prosto diha in mirno prespava tihe noči. — Pokojninski zavod v Ljubljani prične spomladi graditi na trgu Kralja Petra trinadstropno stanovanjsko stavbo v štirih objektih. Stroški stavbe so proračunjeni na sedem milijonov dinarjev. — V nedeljo dne 21. t. m. je dobila naša stolnica tri nove zvonove, katere je vtila zvonolivarna »Zvonoglas«. Blagoslovitev je izvršil naš prevzišeni knezoškof dr. A. Karlin. Največji zvon tehta okoli 4000 kg. Prvič bodo zapeli na Sveti večer. — Moška CM-družba v Mariboru je letos izvršila akcijo za podporo obmejnih šol. Tako je bilo razdeljeno obmejnim šolam za božičnico 23.675 Din — V soboto, 20. t. m. se je z lizolom zastupila 46-letna na Slomškovev trgu št. 2 stanujoča zasebnica Kornelija Pečeto. Ob pol 8. uri zvečer pozvani rešilni oddelk jo je našel v njenem stanovanju že mrtvo. Vzrok samoumora je nesrečna ljubezen.

Celjske novice.

Na celjskem mestnem pokopališču je v četrtek, dne 18. t. m. izvršil samoumor gostilničar in nadpaznik Jarčin iz Stranic pri Konjicah. Pognal si je kroglo v glavo. Zapušča ženo in štiri otroke. Kaj je nesrečneža gnalo vsmrt, še ni dognano. — Koroški begunec in naš dobro znani stari narodni boritelj g. župnik Gabron leži težko bolan v celjski javni bolnici. Župnika Gabrona so Avstrijci leta 1920 pregnali iz njegove rodne grude Koroške, katero je tako iskreno in vroče ljubil, kot koroški rojak. Sedaj leži naš koroški rodoljub v bolnici, brez vsakih sredstev in pomoči. Pokažimo sedaj mi, da ga ne ljubimo in spoštujemo samo v besedah ampak da pokazemo svojo hvaležnost in rodoljubje tudi z dejanji ako je potrebno. Zato se njega spomnimo ob vsaki priliki. — Obče slovensko obrtno društvo v Celju ima svoj redni občni zbor dne 26. t. m. ob 7. uri v Narodnem domu. — Slovenska inštalacija novega opata se vrši v nedeljo, dne 28. decembra 1924. Inštalacijo bo izvršil sam prevz. knezoškof dr. Andrej Karlin.

Studenci pri Mariboru. Kakor se je že poročalo, je 12. t. m. našel čevljarski pomočnik Svenšek njegovo mojstrovno gospo Mikl umorjeno v čevljarski delavnici. Sprva se je mislilo, da je njen mož sam morilec, katerega ni bilo nikjer. Pogrešalo se je tudi Miklovo petletno hčerko. Šele zvečer, ko je dospela sodnjska komisija, so odkrili v postelji mrtvega otroka z prebito glavo. Umorjeno truplo so prepeljali v mrtvašnico občinskega pokopališča, kjer sta bili v nedeljo v skupni grob pokopani. Orožništvo in občinski urad Studenci je uredilo izselitev stvari umorjene družine iz delavnice, kjer se je izvršil roparski umor, v drugo Miklovo delavnico. Pri selitvi je opazil zopet imenovani Svenšek dva para tujih ponošenih čevljev, kateri so pa bili okrvavljeni in z konjskim blatom umazani. Ugotovilo se je, da je en par od teh čevljev bil v delavnici g. Mikla igotovljen in sicer mizarskemu mojstru Zlahtiču na Bregu pri Ptuj, ki se je usodnega dne cel popoldan mudil v stanovanju g. Mikla z enim njegovih mizarskih pomočnikov. Sum umora je padel takoj na ta dva in Zlahtič je bil takoj aretiran in oddan preiskovalnemu sodišču. Pri hišni preiskavi Zlahtičevega stanovanja so se našli predmeti in dragocenosti Miklove lastnine in s tem je dokazan zverinski uboj Zlahtiča. Značilno je, da sta morilca neovirano opravljala svoj zverinski posel okoli 9. ure in na prometni ulici in so sosedje celo videli dva neznanca. Kako sta pohajala z g. Miklom okoli četrta na 9. uro zvečer po Gerentovi ulici proti Koroškemu kolodvoru. Ob 10. uri po noči je gospod Pec, stanujoč v isti ulici, ko je prihajal domov, zopet srečal ona dva neznanca. Nosila sta vsak nahrbtnik in v rokah velike zaboje in odhajala zopet proti kolodvoru. Iz vršila sta gotovo že svoj zverinsko-divjaški umor nad celo družino. V petek, 19. t. m. okoli 10. ure predpoldne je našel nek stražnik tudi umorjenega Mikla, zakopanega v gnoju blizu bivše dragonske

JOHAN
se dobi
v vseh specerijskih prodajalnah.

vojašnice. Bil je grozno razmesarjen, da ga niti lastni čevljiarski pomočniki na prvi hip niso mogli spoznati. Šele po obleki se je ugotovilo, da je mojster Mikl. Truplo je bilo po sodnijskem ogledu prepeljano v Studence in se je pokopalo v skupnem grobu z umorjeno ženo in otrokom. Ta umor, kateri je prebivalce Studencev do skrajnosti razburil, je nov dokaz, kako nujno je potreba, da občinski urad posveti več pažnje svojim nerazsvetljenim ulicam in nastavi par občinskih stražnikov, kateri bi naj čuvali last in življenje občanov. V naši občini mrgoli temnih in neznanih elementov, kateri počenjajo svoja grozodejstva, kakor se jim zljubi. Go spod župan je že lahko ponosen na razne ljubavne tragedije, hudobije in umore, kateri se zadnji čas dogajajo v njegovi občini.

Slovenska Bistrica. Umrl je 19. t. m. Julius Vreg, sin tukajšnjega posestnika in gostilničarja in bivši mornariški podčastnik Franc Vrega. Pogreb se je vršil v nedeljo popoldne ter se ga je udeležilo veliko število meščanstva in oddelek vojaštva tukajšnje garnizije, kar priča, da je bil pokojni med vsemi sloji zelo priljubljen. N. v. m. p. — Hišo brivca Rudolfa Kaufkeja, ki se namerava izseliti v Avstrijo, je kupil pek Vaupotič iz Maribora, ki bo napravil v tem poslopiju novo pekarno. Upamo, da se bode pecivo vsled večje konkurence po velikosti in kakovosti izboljšalo. — Tukajšnja podružnica »Trgovske banke« se z novim letom razpusti, ker so se baje v zadnjem času vloge zelo zmanjšale, dvigi denarja pa vedno bolj pomnoževali. — Burka »On in njegova sestra«, katero so priredili čitalničarji v soboto večer in nedeljo popoldne, je v gmotnem kot moralnem oziru dobro izpadla. Posamezne vloge kot baron Harpen g. poručnik Turk, dr. Krč, g. učitelj Križman, pismonoša Filip Ahačič, g. Rovšek, Njena sestra Mici, ga. dr. Pučnikova, Gerdinova, ga. notarjeva in Riči Bramborska, ga. Logar so bile dobro naštudirane. Le orkester je tu in tam prepozno sledil pevskim točkam, katere so bile istotako pretihte in manj razločne, toda dobro gestikulirane.

Razno.

Vesele božične praznike želi vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem našega lista

Uredništvo in upravišstvo.

Grajski kino: Od 25. do 27. t. m. »Izgubljena sled«, senzacionalna atrakcija v 7 činih z H. Piérom v glavni vlogi. Od 28. do 31. t. m. »Privremeni kavalir«, Velika senzacija v 7 činih.

Mestni kino predvaja od petka, 26. do 29. t. m. prekrasen film v 6 činih »Najlepša žena sveta«.

Pouk posameznikov v strojepisju, stenografiji, računstvu (nauku o menicah in devizah, kalkulacijah in kontokorentih), ameriškem in dvostavnem knjigovodstvu z bilanco, korespondenci in registraturi. Začetek dnevno. Traja 3 do 6 mesecev. Samo praktično, temeljito, lahko umljivo. M. Kovač, Maribor, Krekova ulica 6.

Človek ne jezi se! s slabo uro, kajti za mal denar dobiš pri slavnostni tvrdki ur H. SUTTNER v LJUBLJANI št. 964 prvovrstno, zanesljivo in dobro uro, s čvrstim in preciznim ustrojem. Isto tako lepo in moderno zlatino po umerjenih cenah. Z urami znamke »IKO« je firma Suttner dosajla svetovni glas! Zahtevajte cenik!

O, kako prijetno! vzkliske vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elsa-mila v obliki steklenic. Fellerjeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega poceni! Dobe se v 5 raznih vrstah (lilijino-glicerino-vo-boraksovo-katranovo in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 dinarjev, ako se pošlje denar vnaprej, po povzetju za 62 dinarjev pri LEKARNARJU EUGEN V. FELLER v STUBICI DONJI, Elsatrg 332, Hrvatska.

Gospodarstvo.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani razglasa: Dohodninsko napoved morajo podati vsi davčni zavezanci, ne da bi čakali poseben poziv od davčne oblasti, v smislu § 202, zakona z dne 25. oktobra 1896 drž. zakona štev. 220 in to najkasneje do 31. januarja 1925. Potrebni obrazci za prijavo dohodninskega davka se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in uradih. Napoved se lahko vloži ustmenim ali pismenim potom, ki pa mora biti kolekovana s kolekom za 5 Din.

Napoved za rentnino morajo oddati vsi davčni zavezanci, ne da bi čakali poseben poziv od davčne oblasti, glede vseh rentnini zavezanih prejemkov zase ali v zvezi z drugimi dohodki 5000 Din na leto, napoved pri tistem davčnem obdobju, ki je upravičeno sprejemati napoved za dohodnino. To se mora zgoditi najkasneje do 31. januarja 1925. Napoved se lahko vloži ustmenim ali pismenim potom. Napoved podleži istotako taksi 5 Din.

Napoved za odmero davka na poslojni promet za leto 1925. morajo prijaviti vsi oni davčni obvezanci, katerih promet v letu 1924 ni presežal zakonito določene meje 360.000 Din in ni bil manjši od 15.000 Din, potem vse svobodne profesije, našteje v točki 1. člena 3 pravilnika, ne glede na velikost opravljenega prometa in to najkasneje do 31. januarja 1925, ne da bi čakali na poseben poziv davčnega obdobja. Prijava se mora opremiti po taksnem zakonu s kolekom 5 Din. Davčni zavezanci, ki prijave sklopi ne bi vložili, ali ne bi vložili v določenem roku odnosno bi navedli neresnične podatke ali zatajivne, se kaznujejo po obstoječih zakonih ter izgube tudi pravico pritožbe zoper odmero davka.

Božični tržni dan v Mariboru 20. decembra. Ta dan je bil prav dobro preskrbljen s svinjskim mesom, s perutnino in z božičnimi drevesi. Slani narjev je bilo 70 voz in so prodajali svinjsko meso po 30 do 40, slanino po 35 in drob po 20 Din, domači mesarji pa govedino po 21 do 25 Din, teletino 25 do 30 in svinjino po 30 do 35 Din kg, mast 38 do 40 Din, jetrne in krvave klobase po 5 do 6 Din komad. Perutnina. Cene kokošim in piščancem

so bile 20 do 70, racam in gosim 60 do 100, puranom 100 do 250, šopanim puranom pa 250 do 300 Din komad, domačim zajčkom 15 do 60 Din za komad. Krompir, zelenjava in druga živila. Krompir se je prodajal po 10.50 do 11 Din mernik (7.50 kg), zeljinate glave 1.50 do 5 Din komad, čebula 3 do 6 Din venec, kisl zelje 4 Din, repa 3 do 6 Din venec, kisl repa 2 Din kg, šalata 1.25 do 1.75 Din komad, karfiol 3 do 3.50 Din kg; jabolka 2 do 6, hruške 6 do 12, mleko 3.50 do 4 Din, smetana 16, maslo 46, kuhano 54 Din kg, bučno olje 30 do 33 Din liter. Lončene in lesene robe in košar je bilo precej na trgu. Cena jim je bila 0.50 do 200 Din za komad. Izredno mnogo je bilo božičnih dreves, ki so se prodajala po 25—100 Din komad.

Vojaške zadeve.

O vojaški taksi (vojnici).

Kakor je moral v bivši Avstriji vsak nevojak plačevati vojaško takso, kot nekako odkupnino, da mu ni bilo treba služiti, tako je tudi sedaj. Vendar je po novem vojnem zakonu vojaška taksa veliko bolj občutna, kakor je bila prej. Ker je tudi precej naših čitateljev prizadetih, naj navedemo tozadevne določbe vojnega zakona.

Po čl. 227. zak. o ustroju vojske so zavezani plačevati vojaško takso sledeči:

1. Stalno in začasno nesposobni z nekaterimi izjemami, ki jih navedemo pozneje. Torej mladenič, ki n. pr. pri prvem naboru ni potrjen, je takoj zavezan plačevati vojaško takso. Seveda ta obveznost takoj preneha, če je mladenič pri naslednjem naboru potrjen. Vojaška taksa znaša za omenjene 50 odstotkov letnega neposrednega davka od tistega dela imovine ali dohodkov, ki odpada na nje.

2. Ako se vojaški zavezanec na katerikoli način odtegne vojaški službi, mora njegova družina plačati letno 100 odstotkov letnega neposrednega davka od dela imovine ali dohodkov, ki mu pripada.

3. Tudi za onega, ki prestaja sodno obsodbo v zaporu in vsled tega ne more služiti, mora družina plačevati vojaško takso v isti višini, kakor pod točko 2. Isto velja za tiste, ki so se nalašč pohabili, da so postali nesposobni za vojaško službo.

Vojaška taksa se plačuje od 20. do dovršenega 50. leta starosti.

Vojaške takse pa so oproščeni:

1. oni, ki uživajo invalidsko podporo;
2. oni, ki so postali nesposobni v vojaški službi;
3. umobolni, gluho-nemi, slepi in tako pohabljeni, da so za vsako delo in pridobivanje nesposobni ter plačujejo manj nego 20 Din neposrednega davka.

Natančnejše določbe o vojaški taksi bo pa še izdalo ministrstvo za vojno in mornarico.

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Gospodarja«. — Glavni in odgovorni urednik Ivan Pučel. — Tisk Ljudske tiskarne Maribor, Sodna ulica 20.

Kaj kupuje Božiček

Razne praktične manufakturne predmete po zelo znižani ceni!

Kje kupuje Božiček

Na Glavnem trgu št. 9, pri tvrdki Franjo Majer!

Ni Vam več potrebno

godrnjati radi draginje, ker sedaj lahko dobite vse vrste blaga za obleke in perilo pri tvrdki

J. N. ŠOŠTARIČ, MARIBOR

ALEKSANDROVA CESTA ŠT. 13

po zelo znižani ceni

na pr. sukno po 60—, 70—, 90—, 100— Din itd., platno po Din 11—, 14—, 16—, 20— itd., izgotovljene srajce Din 44—, 50—, 56— itd., spodnje hlače po Din 32—, 34—, 40— itd. Izgotovlj. obleke, plašče in drugo za vsako ceno.

Uslužbenci pri pošti in železnici dobe blago tudi na obroke

Galanterijo, drobnarijo, vrvarske, platarške izdelke priporoča **DRAGO ROSINA** Maribor, Vetrinjska ul. 26

Sedlarski pomočniki

pridni in zlasti v komateriji strokovno izvežbani, dobe stalno delo in dober zaslužek pri Robert Meršnik, sedlarski mojster, J. Bistrica (Bisterza) 124, Istria.

Prosenu kašu

počam od 50 kg razasilje uz najnižju cijenu, paromlin H. Moster i sinovi, Sv. Ivan Žabno.

Došle

so nove pošiljatve vina od Vinarske šole gospe Balonove in gosp. Dopliharja. — Vina od 10 Din naprej. — Priporoča se **Oset Andrej, Narod. dom**

ZAKLAD

vsake dobre gospodinjje je močno in lepo perilo, kar pa je edino mogoče, ako kupite

BELO PLATNO

v veletrgovini R. Stermeckl, v Celju, kjer najdete velikansko zalogo in čudovito nizke cene, lastna manipulacija in import. Trgovci en gros cene. Cenik zastoj. Vzorci proti vrtniti!

Cenjenemu občinstvu v mestu in na deželi nanznanjam, da sem otvoril

trgovino z mešanim blagom

v Mariboru, Slovenska ul. 16

ter se toplo priporočam za obilen obisk. — Za točno postrežbo, sveže blago in solidne cene jamčim.

MIROSLAV KERT

trgovina z mešanim blagom Maribor, Slovenska ulica 16

Nabirajte prispevke za naš tiskovni sklad!

Prava ura za Vas!

je Suttnerjeva ura, kajti Vi potrebujete točno idočo uro z jakim in preciznim ustrojem, lepo izdelano in pri vsem tem poceni. Z uro od Suttnerja boste vsekakor zadovoljni. Tvrtka Suttner kot jugoslovenska podružnica lastne tovarne ur v Švici, jamči Vam za dobroto ustroja! Vse nadkriljuje znamka »IKO*! Zahtevajte bogato ilustrirani cenik. Pošljite za istega samo 2 dinarja za poštnino na naslov:

TOVARNA UR H. SUTTNER -- V LJUBLJANI ŠTEV. 964, SLOVENIJA. --

PERHAVEC & VALJAK, Maribor

Tovarna za izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov, d. z. o. z.

Izdelujemo točasno:

Chartreuse	Vermouth
Benediktinec	Marsala
Alaš-kimovec	Marsaletta
Jajžji-konjak	Malinov sok
Vanilija	Punč
Grnčak (Zelodčni liker)	Rum

Naši likerji, fina vina in sirupi so samo pristni, prvovrstni izdelki, iz najfinjših zelišč izdelani in prekašajo vsako tu- in inozemsko konkurenco **ZAHTEVAJTE NAŠ CENIK!**